

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут журналістики

Кафедра журналістики та нових медіа

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій Жильцов
« 01 » 12 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тренінг з професійної комунікації:
Ораторське мистецтво та мовний етикет
для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.05 Міжнародна журналістика

Київ – 2020

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 2485/20

(підпис) (прізвище, ініціали)
« 01 » 2020 р.

Розробники: Пастушина В. М., кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач кафедри журналістики і нових медіа

Викладачі: Пастушина В. М., кандидат наук із соціальних комунікацій, старший викладач кафедри журналістики і нових медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри (циклової комісії) журналістики та нових медіа

Протокол від «9» вересня 2020 року № 1

Завідувач кафедри (голова циклової комісії) В. О. Гандзюк

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи) _____

_____ . _____ 20 _____ р.

Гарант освітньої (професійної / наукової) програми

(керівник проектної групи) (О.М. Бикова)

Робочу програму перевірено

_____ . _____ 20 _____ р.

Заступник директора Інституту журналістики (О. А. Росінська)

Пролонговано:

на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” 20___ р., протокол № _____
 на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” 20___ р., протокол № _____
 на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” 20___ р., протокол № _____
 на 20 ___/20___ н.р. _____ (_____), “___” 20___ р., протокол № _____

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Комунікативні тренінги: Ораторське мистецтво та мовний етикет		
	Денна	Заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	-
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	-
Курс	1	-
Семестр	1	-
Кількість змістових модулів з розподілом	2	-
Обсяг кредитів	2	-
Обсяг годин	60	-
Аудиторні	28	-
модульний контроль	4	-
самостійна робота	28	-
форма семестрового контролю	Залік	-

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний курс присвячений особливостям ораторського мистецтва та мовному етикету в діяльності журналістів. Актуальність дисципліни полягає в необхідності усвідомлення специфіки виступів перед аудиторією та відповідної поведінки під час мовлення. Під час вивчення курсу студенти отримають теоретичну інформацію щодо риторики як науки, «лайфхаки» по підготовці, структуруванні та проведенні виступів, а також – візьмуть участь в комунікативних тренінгах.

Метою навчального курсу є набуття знань та навичок, необхідних для роботи у сучасних ЗМІ (телебачення та радіо) та виступів перед великою аудиторією. Також сформулюють комплексний погляд на риторику та мовний етикет журналіста, зрозуміють свою роль у системі журналістської діяльності, інформаційної політики та цінностей професійності.

Завдання курсу:

- підвищити мовну культуру студентів;
- оволодіти формами, засобами і методами встановлення ефективної комунікації у життєвому та професійному спілкуванні;
- сприяти формуванню навичок до публічного мовлення та культури мислення студентів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчивши дисципліну студент матиме такі навички:

- володіти риторичною термінологією та навичками проголошування промов різних видів;
- орієнтуватися в проблематиці ораторського красномовства, основних його жанрах;
- проводити обговорення проблем загальнонаукового та професійно орієнтовного характеру, що має на меті досягнення порозуміння, володіти полемічним мистецтвом, культурою діалогу та полілогу;
- розуміти й виявляти риси специфіки виступів та риторичних текстів з різних країн;

- навчитися використовувати свої знання та досвід інших промовців, продукувати тексти різних типів судових промов і промов на різні теми для різних ситуацій.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **компетенції**:

фахові:

- журналістські;

загальні:

- аналітичні;
- комунікативні;
- психологічні;
- самоосвітні.

Вивчення курсу формує у студентів такі компетентності: **загальні** (ЗК 1 - здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; ЗК 2 - знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК 3 - здатність бути критичним і самокритичним; ЗК 4 - здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; ЗК 6 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації; ЗК 8 - здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями; ЗК 11 - здатність спілкуватися державною мовою; ЗК 13 - здатність до оцінки міжнародних політичних процесів, історичного та культурного контексту події, тенденцій розвитку міжнародних відносин), **спеціальні** (фазові) (ФК 1 – здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності; ФК 2 – здатність формувати інформаційний контент; ФК 5 – здатність ефективно просувати створений медіапродукт; ФК 7 – здатність до оцінки інформації з погляду правових та етичних засад журналістики; ФК 9 – здатність оперативно збирати інформацію, дотримуватись балансу думок; працювати з джерелами; взаємодіяти з аудиторією; ФК 12 – здатність подавати інформацію у відповідній жанру текстово-візуальній формі з використанням сучасних інформаційних технологій; ФК 16 – здатність до професійного комунікування з урахуванням норм міжнародного дипломатичного етикету, культурних норм та стереотипів країни, у якій здійснюється професійна діяльність).

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторні				Само стійн а
		Лек ції	Се мін ари	П ра кт ич ні	Л аб ор ат ор ні	
Змістовий модуль 1. Ораторське мистецтво як навчальна дисципліна. Оратор та аудиторія						
Лекція 1. Історія та теорія риторики.	4	2				2
Тема 1. Риторика як наука. Наукові засади та основні закони риторського мистецтва.	4		2			2
Тема 2. Розвиток риторики в Україні та світі.	4		2			2
Тема 3. Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Ознаки аудиторії.	4		2			2
Тема 4. Тактика оратора: принципи, способи, прийоми	4		2			2
Тема 5. Закони логічного мислення для оратора.	4		2			2
Тема 6. Підсумок. Помилки оратора.	2		2			

Модульний контроль	2					
Разом	28	2	12			12
Змістовий модуль 2. Методика та етапи підготовки публічного виступу. Культура мови.						
Лекція 2. Публічний виступ: особливості підготовки, культура мови, лайфхаки	4	2				2
Тема 7. Етапи підготовки і проведення публічного виступу.	4		2			2
Тема 8. Архітектоніка промови.	4		2			2
Тема 9. Загальні ознаки мовної культури оратора.	4		2			2
Тема 10. Образність мови, якості мовлення. Техніка мовлення.	4		2			2
Тема 11. Принципи переговорів.	4		2			2
Тема 12. Підсумок. Основні складові успішної публічної промови.	4		2			2
Модульний контроль	2					
Залік	2					2
Разом	32	2	12			16
Усього	60	4	24			28

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Ораторське мистецтво як навчальна дисципліна.

Оратор та аудиторія

Лекція 1. Історія та теорія риторики.

Риторика як синонім до ораторського мистецтва. Красномовство. Живе словесне спілкування. Комунікація. Внутрішнє і зовнішнє мовлення. Риторика Давньої Греції. Софісти. Майстер діалогів Сократ. Учень Сократа Платон. Очільник школи риторів Демосфен. Оратори Київської Русі. Комунікативна компетентність. Різновиди спілкування з аудиторією за різними детермінантами. Успіх мовленнєвого спілкування. Комунікативні невдачі. Ознаки аудиторії, їх урахування в організації взаємодії оратора та аудиторії. Стратегія оратора. Мета, комунікативні установки, характер спілкування. Стратегічний закон. Компоненти стратегії. Аргументація.

Література: 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 14.

Семінар 1. Риторика як наука. Наукові засади та основні закони риторського мистецтва.

Література: 1, 3, 7, 9, 10, 11.

Семінар 2. Розвиток риторики в Україні та світі.

Література: 1, 2, 7, 10, 11, 14.

Семінар 3. Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Ознаки аудиторії.

Література: 3, 4, 5, 9, 11.

Семінар 4. Тактика оратора: принципи, способи, прийоми.

Література: 4, 5, 7, 8, 11.

Семінар 5. Закони логічного мислення для оратора.

Література: 7, 8.

Семінар 6. Помилки оратора.

Література: 3, 4, 9, 11, 12.

Змістовий модуль 2. Методика та етапи підготовки публічного виступу.

Культура мови.

Лекція 2. Публічний виступ: особливості підготовки, культура мови, лайфхаки (2 год.)

Визначення теми. Формулювання мети. Загальна мета. Конкретна мета. Збирання матеріалу. Робота над конспектом. Складання плану. Складний та простий план. Композиція. Вступ. Проблема, основна теза. Основна частина. Висновок. Види підготовки виступу. Лекція, доповідь, промова. Мистецтво переконання. Закон тотожності. Закон несуперечності. Закон виключеного третього. Закон достатньої підстави. Спростування. Поняття та загальні ознаки мовної культури оратора. Мовна норма. Літературна і художня мова. Ясність. Простота. Чистота. Словниковий запас.

Література: 3, 4, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 13.

Семінар 7. Етапи підготовки і проведення публічного виступу.

Література: 5, 6, 8, 9, 11, 13.

Семінар 8. Архітектоніка промови.

Література: 3-5, 11, 12.

Семінар 9. Загальні ознаки мовної культури оратора.

Література: 4, 5, 9, 11, 12.

Семінар 10. Образність мови, якості мовлення. Техніка мовлення.

Література: 4, 9, 11.

Семінар 11. Принципи переговорів.

Література: 11, 12.

Семінар 12. Основні складові успішної публічної промови.

Література: 3, 9, 12.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Риторика як наука. Наукові засади та основні закони риторського мистецтва.

Аналіз виступів:

Celeste Headlee, 10 ways to have a better conversation;

Julian Treasure, How to speak so that people want to listen;

Danish Dhamani, How I Overcame My Fear of Public Speaking.

Написання власних порад для публічного виступу.

Література: 1, 3, 7, 9, 10, 11.

Тема 2. Розвиток риторики в Україні та світі.

Аналіз виступів усіх президентів України.

Підготувати реферати за однією з тем: «Історія давньогрецької риторики», «Риторичне вчення Аристотеля», «Риторика Сократа», «Історія давньоримської риторики», «Риторичні трактати Цицерона», «Усне слово Григорія Сковороди», «Видатні промовці та лектори XIX ст. (І.Франко, М.Драгоманов, О.Потебня)».

Література: 1, 2, 7, 10, 11, 14.

Тема 3. Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Ознаки аудиторії.

Аналіз виступів:

Chris Anderson, TED's secret to great public speaking;

Caroline Goyder, The surprising secret to speaking with confidence;

Richard Greene, The 7 secrets of the greatest speakers in history.

Підготувати виступ на тему «Книга, яка змінила мій світогляд» з використанням стратегій, тактик і прийомів публічного виступу.

Література: 3, 4, 5, 9, 11.

Тема 4. Тактика оратора: принципи, способи, прийоми.

Аналіз виступів:

Simon Lancaster, *Speak like a leader*;

Matt Abrahams, *Speaking Up Without Freaking Out*;

Steve Jobs' 2005 Stanford Commencement Address.

Розробка виступу за власним планом.

Література: 4, 5, 7, 8, 11.

Тема 5. Закони логічного мислення для оратора.

Знайти логічну задачу, придумати ілюстрацію до неї зі свого життя, підготувати про неї короткий виступ (1-2 хв.) на тему: «Закон логіки, який мені не допоміг».

Література: 7, 8.

Тема 6. Підсумок. Помилки оратора.

Обрати 3 виступи з найбільшою кількістю помилок ораторів.

Література: 7, 8.

Тема 7. Етапи підготовки і проведення публічного виступу.

Аналіз виступів:

Mohit Dantre, *5 Tricks to Make Public Speaking a Piece of Cake*;

Bridget Sampson, *How Public Speaking Will Change Your Life*;

Вілл Стефен, *Як видаватись розумним у своїй доповіді*.

Підготувати сценарій непередбаченої ситуації у своїй сфері діяльності та пропозиції щодо виходу з неї.

Література: 5, 6, 8, 9, 11, 13.

Тема 8. Архітектоніка промови.

Аналіз свого улюбленого виступу.

Література: 3-5, 11, 12.

Тема 9. Загальні ознаки мовної культури оратора.

Виписати максимальну кількість мовленнєвих помилок (зі ЗМІ, досвіду тощо) та підготувати виступ, використавши ці помилки.

Література: 4, 5, 9, 11, 12.

Тема 10. Образність мови, якості мовлення. Техніка мовлення.

Записати себе на відео. Проаналізувати плюси та мінуси.

Література: 4, 5, 9, 11, 12.

КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	М 1		М 2	
		кількість одиниць	Максимальна кількість Балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	8	40
Відвідування семінарських завдань	1	6	6	6	6
Виконання семінарських завдань	10	6	60	6	60
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом:			127		131
Залік	40				
Максимальна кількість балів	298				
Розрахунок коефіцієнта	$100/298=0,34$				

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Разом: 60 год., з них лекційних – 4 год., семінарські заняття – 24 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Тиждень												
Модулі	Змістовий модуль I						Змістовий модуль II					
Назва модуля	Ораторське мистецтво як навчальна дисципліна. Оратор та аудиторія.						Методика та етапи підготовки публічного виступу Культура мови.					
Кількість балів за модуль	127 балів						131 балів					
Лекції												
Дати												
Теми лекцій	Історія та теорія риторики (1 б.)						Публічний виступ: особливості підготовки, культура мови, лайфхаки (1 б.)					
Теми семінарських занять	Риторика як наука. Наукові засади та основні закони риторського мистецтва. (10+1 б.)	Розвиток риторики в Україні та світі. (10+1 б.)	Сутність та проблеми взаємодії оратора та аудиторії. Ознаки аудиторії. (10+1 б.)	Тактика оратора: принципи, способи, прийоми. (10+1 б.)	Закони логічного мислення для оратора. (10+1 б.)	Помилки оратора. (10+1 б.)	Етапи підготовки і проведення публічного виступу. (10+1 б.)	Архітектура промови. (10+1 б.)	Загальні ознаки мовної культури оратора. (10+1 б.)	Образність мови, якості мовлення. Техніка мовлення. (10+1 б.)	Принципи переговорів. (10+1 б.)	Основні складові успішної публічної промови. (10+1 б.)
Самостійна робота	Аналіз виступів (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів) Підготувати реферат (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів) Розробка виступу за власним планом (5 балів).	Підготувати виступ про закони логічного мислення (5 балів)	Написання власних порад для публічних виступів (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів)	Підготувати список мовленевих помилок (5 балів)	Підготувати виступ із цими помилками (5 балів)	Аналіз виступів (5 балів), Розробити 4 позиції (сильні і слабкі) в переговорах (5 б.)	Виступ на тему «Книга, яка змінила мене» з використанням стратегій і тактик публічного виступу (5 балів).
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)						Модульна контрольна робота 2 (25 балів)					
Залік	40											

Основна література

1. Історія світової культури // Л.Т.Левчук. - Київ: «Либідь», 1994 р. - С. 168-192.
2. Радциг С. Історія Давньогрецької літератури, Москва, «Вища школа», 1999 р.
3. Далецкий И.Б. Риторика: заговори, и я скажу кто ты/ И. Б. Далецкий - М.: Омега - Л., 2004. - 488 с.
4. Дейл Карнегі. Учись виступати публічно і впливати на широке коло людей. - К., 2000.
5. Ивакина Н.Н. Культура судебной речи/ Н. И. Ивакина - М., 1995. - 323 с.
6. Ивакина Н.Н. Основы судебного красноречия (риторика для юристов): [Учебн. пособие]/ Н. Н. Ивакина - М: Юрист, 2003. - 384 с.
7. Історія красномовства. - К., 2000.
8. Молдован В.В. Судова риторика: Навчальний посібник. – К., 2006. – С.50-60.
9. Онуфрієнко Г.С. Риторика. Навч.пос. – К., 2008. – С.355-411.
10. Гаспарова М., Борухович В. "Ораторське мистецтво древньої Греції", Москва, 1989.

Додаткова література

11. Томан Іржі. Мистецтво говорити. - К., 1998.
12. Тягнирядно Є.В. Практичні завдання з риторики: метод. пос. / Є.В. Тягнирядно. – Одеса : ОДУВС, 2011. – 72 с.
13. Тягнирядно Є.В., Яворська Г.Х. Риторичні вміння правників: теорія і практика : монографія // Є.В.Тягнирядно, Г.Х. Яворська – Одеса: ОДУВС, 2009. – 190 с.
14. Українська та зарубіжна культура. Підручник. - К., 1999.